

Vladimír Varga

*Krúžky a
papieriky*

Vladimír Varga

Krúžky a papieriky

I.

Stále som mal zatvorené oči. A pri tom mi bolo jasné že je ešte tma. Snažil som sa v mysli zachytiť to, o čom sa mi snívало. Bol som v akejsi veľkej hale. Vyzerala trochu ako stará pošta s množstvom okienok, za ktorými ale nikto nebol. Okolo seba som videl vysoké, mramorové múry a niekde hore boli zrejme malé okná, z ktorých dopadalo dnu svetlo. Aj keď boli možno po celom obvode, miestnosť bola tak veľká, že pôsobila stále dosť pochmúrne. Bol som tam úplne sám. Aspoň som teda mal ten dojem. Keď som sa však pokúsil trochu viac sa porozhliadať okolo seba sen sa rozplynul a ja som precitol. Čím urputnejšie som sa ale snažil spomenúť si na detaily, tým viac mi to unikalo. Ako keď sa snažíte pod vodou v ruke udržať piesok. Čím viac stískate ruku, tým viac ho strácate. Po chvíli som to vzdal a nechal ho odplávať. Prevrátil som sa na chrbát. Je to vždy príjemný pocit; prebudiť sa, byť celkom čulý a pri tom vedieť, že ešte stále máte trochu času na vylihovanie. Ale mne sa už nechcelo vylihovať. Na to bolo dosť času posledné dva týždne. Ako som ležal v posteli, pomaly som natiahol ruku za hlavu. Snažil som sa nahmatať budík. Najprv som prstami narazil na fľašu s vodou, ktorú som si inak zvykol nechávať na zemi pri posteli. Nakoniec som ho našiel trochu viac vzadu, vedľa krížoviek. Vzal som ho do ruky a až tak som otvoril oči. Bolo 6:03. Otec už musel byť niekde v lese a mama ešte istotne spala. Ešte som sa trochu ponáňoval a posadil som sa.

„Malé svetlo.“ zašepkal som na čo sa mi na písacom stole rozsvietila malá stolová lampa. Chvíľu som žmúriac počkal kým si moje oči privyknú. Potom som vstal a zamieril k skrini. Natiahol som si nohavice a bundu. Dvere na mojej izbe vŕzgali takže som ich otvoril tak potichu ako to len bolo možné. Keď som vyšiel zo svojej izby na chodbu, mal som výhľad na šatníkové okno, ktoré bolo na východnej strane. Videl som, ako sa začína brieždiť. Bývali sme v priestranom štvorizbovom byte, urobenom z dvoch dvojizbových. Oproti mojej izbe bola rodičovská, vedľa nej hosťovská a na druhom konci chodby obývačka prepojená s kuchyňou. Strčil som nohy do svojich vysokých kožušinových topánok, natiahol na seba bundu visiacu na vešiaku pri dverách a vyšiel som von z bytu. Hore bol okrem nášho bytu už iba jeden. Bývali sme na najvyššom poschodí a o od nás hore viedli už len veľmi úzke drevené, vysoké schodíky. Vyšiel som po nich hore a otvoril nízke drevené dvere. Musel som sa trochu zohnúť aby som cez nich prešiel. Ocitol som sa na streche a hneď ma ovanul ľadový vietor až ma striaslo. Zatvoril som za sebou dvere a zapol si bundu až pod krk. Otočil som sa na ľavo a naskytol sa mi pohľad na dva rady skleníkov tiahnuce sa po celej dĺžke strechy. Takéto rady boli takmer na všetkých okolitých budovách. Rýchlo som sa pustil pomedzi ne a zahol som do toho predposledného naľavo. Prekĺzol som dverami dnu tak, aby uniklo čo najmenej tepla. Ako náhle som vošiel, rozsvietili sa svetlá. Tak som začal pomaly prechádzať okolo všetkých rastlín a uistiť sa, že majú dostatok vlahy. Boli sme asi jedni z posledných susedov, ktorí si v skleníku zaviedli samo-polievacie systémy. Aj keď som vedel, že sú pomerne spoľahlivé, vždy som musel všetko kontrolovať. Na rastliny som bol vždy úzkostlivý. Iný už asi ani nebudem. Pozrel som sa z blízka na paprade a vytrhol som zopár zoschnutých listov. Keď som sa od nich pohol ďalej hneď mi udreli do oči paradajky. Tie najbližšie k vchodu už zjavne mali tú správnu farbu na jedenie. Opatrne som ich ohmatal, zo dve som odtrhol a vložil si ich do vrečka bundy. Vzal som krhlu a napustil do nej vodu. Citrónovník som vždy najradšej polieval sám, takže striekačky, ktoré boli nainštalované nad

ním, som pred časom odstavil. Po ňom som privoňal k hline, z ktorej sa mala onedlho začať ťahať vínna réva a jemne ju prehrabol prstami. Vedel som, že odo dneška budem opäť tráviť v skleníku o niečo menej času. Napriek tomu som sa veľmi tešil. Bolo mi jasné, že tento semester bude pre mňa zaujímavejší, ako ktorýkoľvek pred tým. Najbližšie týždne sa sem sotva dostanem za denného svetla. Teraz som mal však aspoň trocha času. O pár minút som mal prejdené všetky rastliny. Pri dverách som sa ešte na chvíľu zastavil, rozhladol po skleníku a zhlboka sa nadýchol. Hoci bol začiatok februára vďaka vôni, ktorá sa tu vždy vznášala som mal pocit, že jar je v plnom prúde nech bolo akékoľvek ročné obdobie. Starostlivo som za sebou zatvoril dvierka a vrátil sa dnu. Keď som vošiel späť do bytu, videl som, že z kuchyne dopadá do obývačky slabé svetlo. Mama už pripravovala raňajky. Rýchlo som vošiel do kuchyne s paradajkami v ruke. Mama akurát dávala postaviť na čaj. „Ach ty nočná mora!“ zvolala bez toho aby sa vôbec otočila. „Od kedy už strašíš?“ „Asi od šiestej.“ odvetil som. „Ty si ma počula?“ „No jasné. Už by si si mohol natrieť tie dvere. Zase si bol v skleníku, čo?“ „Ako inak.“ uškrnul som sa. „A priniesol som aj niečo na raňajky.“ Mama sa otočila a skúmavo sa pozrela na paradajky v mojej ruke. Dlhé, čierne, kučeravé vlasy jej padali do tváre. „A budú už dobré“ spýtala sa keď ich vzala do ruky. „Sú presne akurát.“ ubezpečil som ju. Mama obidve pozorne prezrela a potom ich položila na lopár a začala ich krájať. „A to sa ti chce tak skoro vstávať?“ čudovala sa. „Nechce sa mi tak dlho ležať“ odvetil som. „A čo to vlastne teraz máš?“ zaujímala sa. „Svetové dejiny na prelome tisícročí.“ „Tvoje obľúbené, čo?“ „To vieš, že hej.“ prisvedčil som. Vzal som z misky pomaranč a hodil ho do odšťavovača. Zo spodku do pohára vytiekla čerstvá šťava. „Koľko mám ešte asi času do raňajok?“ opýtal som sa keď som ju vypil. „Tak dvadsať minút.“ odvetila. „Výborne.“ Vošiel som späť do svojej izby. Začínalo ju zalievať denné svetlo, respektíve v tomto prípade šero. Konečne som nemusel svietiť. Urobil som zo päťdesiat kľukov a niekoľko brušákov. V kúpeľni som na chvíľu zamrzol pred zrkadlom. Všetci mi zvykli hovoriť, že nos mám po mame. A tiež som jednoznačne zdedil čierne vlasy; aj keď v mojom prípade boli krátke a strapaté. Aspoň pokiaľ neboli pod vplyvom gélu. Moje oči sa zaujímavým spôsobom menili a fluktovali medzi modrou, sivou a zelenou farbou. Ešte že som sa včera večer aspoň dokopal k tomu aby som sa oholil. Nemohol som povedať, že by som oplýval nejakou veľkou spokojnosťou so svojou momentálnou postavou, ale no na druhej strane moje návštevy posilňovne už boli aspoň trocha viditeľné na mojich rukách, hrudníku a dokonca aj na bruchu. Keď som sa vrátil do kuchyne ovanula ma vôňa vajíčok. Hneď sa vo mne ozval hlad. Raňajky chutili presne ako začínajúci školský rok, alebo, v mojom prípade, semester. Je to ten pocit, keď prvé jedlo dňa jete opäť o niečo skôr, ako predchádzajúce dni, a to vedomie, že potom už nemôžete vylihovať pred telkou, alebo pri knihe, ale sa musíte niekam ponáhl'ať. Po

raňajkách mi ešte zostal čas, aby som si sadol na gauč a chvíľu sledoval dokument o prinavracaní koralov do Atlantického oceánu.

„Aj ja som včera večer stihla niečo natrhať zo svojho kvetináča.“ povedala mama keď si ku mne prisadla s dvoma šálkami mäťového čaju.

„Je výborný.“ pochválil som ju keď som si odpil.

Chvíľu sme ešte spoločne sledovali, ako potápači sadia neďaleko pobrežia Guatemaly nové koraly.

„Toto si pozriem neskôr v archíve.“ povedal som keď som dopil svoj čaj a pozrel na hodinky. Potom som schytil tašku, vzal si z kuchyne bagetu a vyšiel z bytu.

II.

Klára kráčala bosá po vlhkej tráve. Pred sebou tlačila vozík so všakovakým krmivom. Dlhé, gaštanovohnedé vlasy si zopla do chvosta aby jej nepadali do tváre. Júlové slnko príjemne hrialo už v túto rannú hodinu, avšak ešte nebolo tak neznesiteľne horúce. Pomaly pomedzi konáre stromov zalievalo drevené baraky, ohrady, klievky a voliéry. Celý areál zooparku bol už od rána veľmi čulý. Klára videla tu a tam nejakého kolegu, alebo kolegyňu, ako čistia niektorú z klievok, zametajú chodník, alebo nosia palety k jednej z ohrad, ktorá ešte nebola dokončená. Zo vzdialenejšieho konca počula zatrúbiť slona. Klára sa priblížila k prvej voliére plnej pestrofarebných papagájov. Veselo si hopkali z bidla na bidlo, vzájomne si čistili perie a popíjali vodu z nádob pripevnených na stenách voliéry. Bolo medzi nimi viac ako desať rôznych druhov: alexandre, rosely, ary, kakadu a mnoho ďalších. Zo stropu im viselo niekoľko sád vzájomne poprepájaných kruhov určených na obhrýzanie a tiež zopár závesných hojdačiek, na ktorých sa radi hrali. „Dobré ráno.“ veselo ich pozdravila Klára. Odpoveďou jej bol hlasný štebot. Klára vybrala z vozíka veľké vreco so slnečnicovými semiačkami. Vzala naberačku, otvorila na boku voliéry malé dvierka, pod ktorými bolo zavesené krmítko a dosypala papagájom niekoľko poriadnych dávok. Potom sa zahľadela na krmítko vo vzdialenejšom konci voliéry. Ešte im bude dnes musieť priniesť aj nejaké ovocie. Prešla k ďalšej voliére, ktorú pre zmenu obývali kanáriky rôznych druhov a farieb. Doplnila im do nádržky vodu a dosypala im zmes krmiva, ktorú mala pre ne pripravenú. Takto postupne obišla všetky voliéry a klievky s vtáctvom a prešla do ďalšej časti. Vošla do malého skladu vedľa ohrady so šimpanzmi, kde boli nahádzané nejaké dosky, kartónové škatule, niektoré prázdne, niektoré plné náradia, alebo náhradných dielov a debničky s ovocím a zeleninou. Klára vzala jednu z debničiek s banánmi a vyložila ju na stôl. Časť jej obsahu poprekladala do druhej debničky a zvyšok aj s prvou debničkou si vložila do vozíka. Chvíľu uvažovala, potom obrátila vozík, vyšla von a zamierila rovno k ohrade. Šimpanzy mali pre seba pomerne veľký priestor, tak ako všetky zvieratá v zooparku. Rozprestierali sa na ploche aspoň dvoch árov. Keď sa schovali vzadu medzi hustým porastom, bolo nemožné ich nájsť. Keď ju opice zbadali aj s vozíkom hneď priskočili k plotu. Niektoré poskakovali na mieste, iné sa hompáľali na konároch. Zopár ich s radosťou zašiekalo. Klára zostala chvíľu stáť a všetky si ich váhavo premerala.

„No čo? Ideš dnu?“ ozvalo sa za ňou, na čo až nadskočila.

Pred ňou stál Michal. Správca celého zooparku. Bol vysokej, mohutnej postavy, s hnedými vlasmi, dlhými po plecيا, vzadu stiahnutými gumičkou. Na hlave mal kovbojský klobúk.

„Prepáč. Nechcel som ťa vystrašiť.“ usmial sa.

„To nič“ zasmiala sa Klára. „Vieš. Ja... úplne sama som tam ešte nebola. Niežeby som s tým mala problém, ale...“

„To je ok.“ odvetil Michal. „Sú veľmi priateľské, ale aj ja som radšej keď je niekto na blízku, ak máš ísť dnu sama. Ved' aj ja sám sa s nimi dosť dlho zoznamoval. Chod' len vtedy, keď si na to naozaj pripravená.“

„Tak teda dobre.“ povedala Klára.

Zhlboka sa nadýchla a vybrala z vozíka väčší zväzok banánov. Michal jej otvoril bránu a ona vošla dnu.

„Neboj. Ostanem tu“ zašepkal.

Klára urobila ešte pár krokov a rozhliadla sa okolo seba. Väčšina opíc ju so záujmom sledovala. Zrak jej padol na tú, ktorá bola najbližšie pri nej. Opica začala horlivo kývať hlavou, akoby prikyvovala. Klára odtrhla jeden z banánov a nastavila ruku. Opica podišla zopár krokov, ale stále stála vo vzdialenosti asi troch metrov. Klára na chvíľu zaváhala a potom jej banán hodila. Banán dopadol neďaleko nej. Opica banán hneď zodvihla a so záujmom si ho prezrela. Potom ho ošúpala a s chuťou sa doň zahryzla. Ostatné, ktoré boli do vtedy ticho a so záujmom Kláru sledovali, začali opäť vydávať rôzne zvuky. Niektoré pri tom skackali na mieste, iné krútili hlavami a rozhadzovali rukami. Klára sa pomaly obrátila k ďalšej opici a tiež jej hodila banán. Táto opica svoj banán chytila a tak isto si na ňom pochutnala. Takto porozdávala Klára banány všetkým štrnástim opiciam, ktoré v ohrade boli. Jedna z opíc sa dokonca priblížila ku Kláre na toľko, že si vzala banán rovno z jej ruky, aj keď potom rýchlo odskackala ku vzdialenejšiemu stromu, kde ho zjedla. Klára ich všetky ešte chvíľu s úsmevom pozorovala. Šimpanzy sa po chvíli opäť začali hrať a vešať sa po konároch a lianách. Kláru si úplne prestali všímať, keďže už nemala nijaké banány.

„Sú úžasné“ povedala, keď vyšla z ohrady.“

„Však.“ odvetil Michal. „A darí sa im tu dobre.“ Vraj keď ich sem pred pár rokmi priviezli bolo ich päť.

„Je fakt super, že sú tu.“ nadchýnala sa Klára.

„Dlho tu už ale nezostanú.“ povedal Michal. „Chcú ich opäť vypustiť. V Zimbabwe.“

„V rezervácii?“

„Áno. Je jasné, že sme s nimi len dočasne, ale nemohol som si ich neobľúbiť. Už teraz viem, že mi budú chýbať.“

Michal s Klárou sa pustili pomaly ďalej po chodníku. Prechádzali okolo vysokého plota, za ktorým sa pohybovali, antilopy, lamy a gazely.

„Ako sa ti to tu zatiaľ pozdáva?“ zaujímal sa Michal.

„Som veľmi rada, že mám práve túto prácu. Myslím, že ani lepšie som si momentálne vybrať nemohla. Akurát nemám rada, že sú tu tie zvieratá stále zatvorené. Aspoň že postupne pôjdu všetky von.“

„To je pravda.“ súhlasil s ňou Michal. „Tiež by som bol proti, ak by sme ich tu mali držať po celý zvyšok ich života. Veď to je ako za trest.“ pokračoval. „Ja som tiež rád, že som mal možnosť dostať sa práve sem.“

Zastali pri búde, kde bolo pripravené krmivo pre žirafy, zebry a ostatné bylinožravce.

„Musím ísť pomaly späť k papierom.“ povedal Michal. „Zvládneš to tu?“

„Spoločni sa.“ ubezpečila ho Klára.

Pozorovala Michala, až kým nezmizol za rohom klietky. Potom si šla opäť do vozíka naložiť ďalšie krmivo. Horúčava ich už naplno zasiahla. Musí sa najmä ubezpečiť, že všetky zvieratá majú dostatok vody. Keď vyšla von, zbadala, ako sa ponad neďaleký plot nakláňa žirafa. Blízko nej stáli dvaja chlapci a s nadšením si ju fotili. Žirafa svoj pohľad zjavne upriamila na Kláru a zdalo sa akoby sa usmievala. Klára sa usmiala tiež a pustila sa smerom k nej aj s krmivom.

III.

Bol to príjemný zvuk, ako mi zmrznutý sneh chrupčal pod topánkami. Rezko som kráčal pomedzi bytovky, potom cez železničné priecestie, až som sa dostal na uličku s rodinnými domami. Musel som trochu žmúriť oči, keďže obloha bola takmer bez obláčika a slnečné svetlo sa odrážalo od snehu. Keď som na konci ulice zahol za roh naskytol sa mi znova po čase pohľad na ten čulý ruch, ktorý tu vždy začiatkom semestra vládol. Vysokoškolský areál bol opäť plný študentov ponáhľajúcich sa z internátov na prvé prednášky, berúcich si z bufetov na druhej strane ulice bagety a kávy so sebou. Nedalo sa to porovnať s tým, keď som tu bol predvčerom v kaviarni a celý areál bol totálne vyľudnený. Pustil som sa po úzkom chodníku, ktorý viedol z boku ku hlavnému vchodu.

„Tomáš!“ ozvalo sa zrazu z diaľky. Ja som to však zachytil len akosi podvedome.

„Tomááš!“ otočil som sa a videl som, ako ku mne uteká Robo.

„Čau. Čo bežíš?“ spýtal som sa ho keď ku mne dobehol a lapal po dychu. „Veď máme čas.“

„Chcem si ešte vziať bagetu.“ odvetil rýchlo. „Akosi som sa nestihol naraňajkovať.“

„Typické.“ poznamenal som, na čo ma Robo štuchol do rebier.

Vyšli sme po niekoľkých schodoch, momentálne zakrytých veľkým kobercom aby sa po nich ľudia nešmýkali a vošli sme do vestibulu. Vianočná výzdoba bola fuč a všade sa to hmýrilo študentmi. Na veľkých obrazovkách namontovaných na každej stene bežala reportáž o nadchádzajúcich zimných školských olympijských hrách. Vyšli sme ešte po pár schodoch a zahli do bufetu. Ako vždy to tam voňalo koláčmi, croissantmi a iným čerstvým pečivom, ktoré bolo akurát vo výklade. Pre pár náhliacich sa oneskorencov, akým bol aj Robo, bolo pripravených niekoľko bagiet so šunkou, kuracím, morčacím mäsom, alebo s lososom.

„Kati? Prosím ťa, podáš mi tú s lososom?“ žmurkol Robo na usmiate dievča za pultom.

Dievča akurát pripravovalo kávu dvom chlapcom pred nami. Obratne sa natiahlo po lososovú bagetu a posunulo ju Robovi. Preklúčkovali sme pomedzi ďalších ľudí snažiacich sa dostať k bagetám a croissantom. Vyšli sme po ďalších schodoch a sadli si na sedačky pri veľkej aule.

„Ty ju poznáš?“ pýtal som sa Roba.

„Koho?“ opýtal sa ako si rozbaľoval bagetu. „Aha. Hej. Chodila so mnou na latinčinu.“ povedal a lačne sa zahryzol do svojich raňajok.

Chodba sa pomaly plnila našimi spolužiakmi. Väčšina z nich si niesla termosky s kávou, alebo čajom a všetci živo diskutovali o nadchádzajúcich týždňoch. Priebežne som kýval hlavou na pozdrav našim spolužiakom, zatiaľ čo Robo spratal svoju bagetu bleskovou rýchlosťou.

„Inak“ pýtal sa ma ešte prežúvajúc, „pozeral si si sylaby na tento predmet?“

„Áno. Pred dvoma rokmi.“ odvetil som. Pozreli sme sa na seba a rozosmiali sa.

„Skoro som zabudol, že je to obdobie, ktoré chceš skúmať“ povedal Robo. „Ja som ich čekoval len včera večer, ale vyzerajú naozaj zaujímavo.“

„Čaute.“ Prisadla si k nám Nika. „Bavili ste sa práve o sylaboch, však? Však ich máte po ruke? Už dávnejšie som na nich pozerala, ale nejak som ich teraz ráno v tej rýchlosti nevedela nájsť.“

Robo sa uškrnul, otvoril svoju tašku a vyhrabal z nej sylaby. Všetci traja sme sa na nich zahľadeli a čítali, respektíve ja som sa pozeral na to, čo som už vlastne poznal naspamäť.

Svetové dejiny na prelome 2. a 3. tisícročia n.l.

Inštitút histórie

4. ročník, letný semester

vyučujúci: prof.doc. Ján Lipták csc.

rozsah výučby: prednáška: 1 x 45 minút – aula 102 pondelok 8:00

seminár: 2 x 45 minút – IH 354 utorok 9:45

konzultačné hodiny: pondelok: 11:00 – 12:00

streda: 9:45 – 10:30

1. Spoločenský vývoj v období demokratizmu
2. Peniaze ako základná jednotka bytia
3. Monokracia a jej následky
4. Obdobie čerpania vyčerpatelných zdrojov
5. Odpad a neschopnosť jeho likvidácie
6. Novodobé omyly ľudstva a následné opatrenia
7. Zameranie sa na iného jedinca
8. Trénovaný odpor ľudí ku každodennému životu
9. Odosobnenie pomocou technológií
10. Kriminalita a jej príčiny
11. Alternatívne riešenia a organizácie
12. Komunity a ich vývoj

Ukončenie:

Ústna skúška zameraná na obsah tém prebraných na prednáškach

Seminárna práca: Študent spracuje tému podľa vlastného výberu v rozsahu 10 až 15 normostrán A4.

Ďalej nasledoval zoznam povinnej a odporúčanej literatúry.

„No,“ utrúsila Nika, „nudíť sa nebudeme.“

„To ani náhodou.“ poznamenal som.

Dvere do auly sa zrazu otvorili. Vstali sme a vošli dnu spolu s húfom našich spolužiakov, ktorí sa medzi časom zhromaždili okolo nás. Pár minút po tom, ako sme sa všetci usadili vošiel do triedy profesor Lipták. Bol to štíhly muž, vysoký takmer dva metre. Mal na krátko ostrihané vlasy, ktoré už boli síce šedivé, ale na druhej strane profesor vyzeral na tvári veľmi mlado a bolo len ťažké uveriť, keď sme nedávno počuli, že mu ťahá na šesťdesiat. Usmieval

sa a sršala z neho energia, ako obvykle. Zložil si veci na stôl a hneď sa na nás obrátil.

„Dobré ráno študenti. Ako vám dopadli skúšky?“ opýtal sa a skúmavo sa pozrel po triede.

„Dobre.“ ozvalo sa zopár študentov nesmelou.

„No tak snáď viac, než len dobre.“ usmial sa profesor ešte viac. „Stihli ste si urobiť aj prázdniny?“

„Aj hej.“ utrúsil niekto vzadu.

„Výborne. To som veľmi rád. Vitajte teda na prvej prednáške letného semestra. Ako ste si všetci iste všimli, v tomto semestri sa budeme hlbšie zaoberať spoločenskými podmienkami a problémami na prelome druhého a tretieho tisícročia. Už ma tu všetci dobre poznáte, takže viete, že to budem chcieť urobiť veľmi interaktívne, a to nielen semináre, ale aj prednášky. O seminárnych prácach a prezentáciách, ktoré budete robiť vám poviem viac na seminároch. Dnes vám taktiež všetkým pošlem odkazy na tie tituly z vašich syláb, ktoré nie sú momentálne dostupné v hlavnej knižnici. Dnes, ako vidíte, si urobíme stručný úvod do problematiky v danom období. Avšak pred tým, než začneme, by som sa vás na úvod rád niečo opýtal, a to prečo ste tu?“

Tento krát nastalo úplné ticho. Trochu neisto sme sa na seba pozreli.

„Prečo ste na tejto škole? Prečo ste sa rozhodli študovať históriu? Čo je pre vás cieľom tohto štúdia?“ Prebehol očami po triede.

„Filip, prečo ste tu?“ Spolužiak s dlhou bradou a v retro okuliaroch sa na chvíľu zamyslel.

„Pretože mám rád históriu.“

„To je slabé. Prečo ešte?“

Filip opäť chvíľu uvažoval.

„Pretože si myslím, že je dôležité poznať súvislosti vo vývoji dejín, aby sme pochopili chod spoločnosti v súčasnosti a dokázali ľahšie predvídať, čo sa bude diať v budúcnosti.“

„To je už o niečo lepšie. No stále ste mi neprezradili aký benefit to bude mať pre vás osobne.“ Profesor sa opäť pozrel po triede.

„Tomáš, prečo ste tu vy?“ zahľadel sa na mňa.

„Nooo... môžem pracovať v odvetví, ktoré ma baví. Venovať sa vede a výskumu, zhromažďovať údaje a artefakty a byť takto užitočný pre ďalšie generácie.“

„No dobre. A čo si myslíte? Akú mali ľudia motiváciu dostať sa na univerzitu a skončiť ju začiatkom dvadsiateho prvého storočia? Myslíte si, že to bolo rovnaké?“

Pár sekúnd bolo ticho a potom sa ozvalo naraz zo päť, alebo šesť ľudí. Niektorí povedali áno, iní nie.

„Prečo áno? Prečo nie?“ usmieval sa Lipták.

„Ľudia asi vždy chceli robiť to, čo ich baví.“ ozvala sa Aneta z prednej lavice.

„V tom síce máte pravdu. Ale myslíte si, že to bol hlavný dôvod, prečo sa ľudia vzdelávali, alebo prečo vykonávali akúkoľvek prácu?“

Opäť nastalo ticho.

„Rozmýšľajte. Čo ľudia videli na konci akejkolvek práce?“

„Peniaze.“ ozval sa Robo.

„Presne tak.“ prisvedčil Lipták. „Hlavným dôvodom, prečo sa ľudia vzdelávali bola vidina čo najlepšie platenej práce. Pre drvivú väčšinu ľudí bol jediný dôvod na to aby pracovali peniaze, ktoré každý človek za prácu dostal. Celý vtedajší systém bol postavený na báze peňazí. Každý mohol získať akúkoľvek tovar, alebo službu len a len výmenou za peniaze. Peniaze ste mohli

vymeniť za miesto na bývanie, potraviny, miesto v akomkoľvek dopravnom prostriedku, oblečenie, ktoré máte na sebe, alebo za elektronické zošity, do ktorých si práve teraz všetci zaznamenávate všetko, čo teraz hovorím.“

Uškrnuli sme sa na seba. Väčšina z nás mala zapnutá konvertor zvuku, ktorý ukladal Liptákove slová do písomnej podoby. Lipták bol jedným z učiteľov, ktorí nám na to dali povolenie. Bolo už len málo takých, ktorým to prekážalo. Na druhej strane nám dával na čítanie pomerne veľa literatúry. Jeho prednášky boli však boli medzi študentmi najobľúbenejšie. Boli naozaj pútavé a zvyčajne sme ani nevedeli ako ubehla hodina. Lipták rozprával ďalej: „Peniaze boli po stáročia základnou jednotkou bytia. Predovšetkým však v období demokratizmu. Ako iste viete, obdobie demokratizmu pretrvávalo u nás, ale aj v okolitých krajinách najmä koncom dvadsiateho a začiatkom dvadsiateho prvého storočia. Tak, ako v našej krajine, aj vo väčšine krajín takzvaného prvého sveta bola typickým vládnym zriadením demokracia. Etymológia slova demokracia pochádza z gréčtiny, kde „demos“ znamená ľud a „krátia“ vláda, takže to vieme preložiť ako ľudovláda, alebo vláda ľudu. Forma demokracie, ktorá bola v tomto období spojená s kapitalizmom, bola vlastne reakciou na predchádzajúce zriadenia, a to najmä socializmus a komunizmus. Hraným cieľom demokracie bolo to, aby mal každý bežný človek možnosť rozhodovať o chode krajiny. To samozrejme v praxi nebolo možné, takže až na niekoľko zmien, ktoré len veľmi málo ovplyvnili reálny život ľudí, chod spoločnosti veľmi pripomínal predošlé obdobie socializmu, ktoré bolo zase podobné obdobiam pred ním, a tak ďalej. Demokratizmus bol taktiež posledným obdobím, kedy boli v spoločnosti prítomné peniaze. Napriek tomu to bolo zároveň aj obdobie, keď bol civilizovaný človek od peňazí najviac závislý a nedokázal bez ich prítomnosti fungovať.“

Lipták pomaly obišiel svoj stôl a chrbtom sa oň oprel. Zablýskal sa na nás prenikavým pohľadom.

„Napriek tomu,“ pokračoval, „že mnohí ľudia podvedome, a niektorí i vedome chápali, že tento systém môže fungovať len dočasne, nevynakladali žiadne reálne úsilie zmeniť ho. V priebehu posledných sto rokov jeho fungovania sa však začali hromadiť krízy. To bola úplne posledná fáza a najmä o nej sa budeme nasledujúce mesiace baviť.“

Lipták rozprával a rozprával. Ani sme nevedeli ako a štyridsaťpäť minút ubehlo akoby nič a my sme sa museli pozberať a neochotne ísť na prestávku.

IV.

Svetlo prenikalo pomedzi rastliny. Dory sa pomaly blížila k skale porastenej machom. Uprostred skaly bol otvor, alebo lepšie povedané úžina, ktorá rozdeľovala skalú na dve nesúmerné polovice. Úžina bola dosť veľká na to, aby sa dala preplávať. Dory sa na pár sekúnd zastavila, akoby skúmala drobné rastlinstvo okolo úžiny. Potom sa opäť pohla a preplávala na druhú stranu. Na druhej strane vyrastali z dna rôzne riasy. Dory okolo nich chvíľu plávala hore dole a nakoniec sa medzi ne zašila. Táňa ju cez sklo pozorovala. Na skale umiestnenej uprostred akvária boli nasadené koralové. Bolo ťažké s určitosťou zistiť, či sa všetky udržia, ale zatiaľ vyzeralo, že sa im bude dariť. V laboratóriu bolo jedno veľké a asi tucet malých akvárií. Táňa so svojim tímom trávili posledné týždne tým, že postupne do jednotlivých akvárií umiestňovali rozličné druhy koralov a taktiež iné morské živočíchy tak, aby vytvorili prostredie, ktoré by bolo čo najbližšie k tomu prirodzenému. Táňa mala z toho veľkú radosť. Teraz však bola v tomto laboratóriu sama a musela ešte rozanalyzovať odobraté vzorky vody. Ale to môže urobiť aj neskôr. Nemohla odtrhnúť pohľad od hlavného akvária. Otvorili sa dvere a dnu vošla Klára.

„Tak čo? Ako to s nimi vyzerá?“ zaujímala sa.

„Výborne.“ usmiala sa Táňa. „Myslím si, že sa uchytiť. Vytvorili sme im presne také podmienky, aké budú mať aj pri pobreží Floridy. Ak nám vydržia, kolegovia z Ameriky budú mať radosť. A zase v tamných akváriách,“ ukázala rukou na opačnú stranu miestnosti, „sú podmienky také, aké majú pri pobrežiach Austrálie a Novej Guiney. V tomto veľkom akváriu ich ale máme najviac. Aj Dory sa páčia.“

„Dory?“ spýtala sa prekvapene Klára.

„No veď tá malá modrá. Pozri, je to *paracanthurus hepatus*. Nepoznáš Hľadá sa Nemo?“

„Ach áno.“ zasmiala sa Klára.

Dory sa teraz priblížila k sklu a zdalo sa akoby sledovala, čo sa deje v miestnosti. Nachádzala sa vo veľkom akváriu o rozmeroch asi tri metre kubické spolu s niekoľkými bodlokami, pomcami a korytnačkami. Na dne bolo aj zopár hviezdíc a na skalách momentálne aj koralové. V tomto, tak ako aj v ostatných akváriách bolo taktiež množstvo rias, chalúh a iného vodného rastlinstva. Slúžili však najmä na výskum koralov, z ktorých väčšina vo voľnom oceáne už ani nejstvovala.

„Michal je tiež veľmi spokojný.“ tešila sa Táňa. Vravel, že všetky z nich majú veľkú šancu opäť sa uchytiť v ich prirodzenom prostredí. Ak to dopadne dobre, prídu sem dokonca aj zástupcovia z inštitútu a potom nám pomôžu aj pri prevoze.

„No to je skvelé. Je super, že ich môžeme skúmať priamo tu.“ nadchýnala sa Klára pozorujúc rybky v akváriu. „A pomenovala si aj tie ostatné?“

„Ešte nie.“ uškrnula sa Táňa. „Nakrmila si všetky zvieratá?“

„Áno. Opice boli super. Ty si hotová?“

„Hej. Môžeme ísť.“

Táňa si vyzliekla biely plášť a spoločne s Klárou vyšli z laboratória. Prešli po dlhej chodbe lemovanej obrazmi a plagátmi rôznych podmorských živočíchov a vyšli von cez hlavnú bránu. Zoopark sa skladal z pomerne veľkého areálu, ktorý sa rozprestieral na lúke pod lesom. Okrem priestraných výbehov pre zvieratá sa tu nachádzalo aj niekoľko budov. V tých najväčších sa nachádzali terária s hadmi, pavúkmi a jaštericami. Návštevníci mali možnosť

prejsť sa vybudovanou presklenou chodbou popod akvárium s rajami, chobotnicami a dokonca malými žralokmi. V tých menších boli kancelária a laboratóriá, kde tím pod vedením Táne prinavracal život už takmer vyhynutým druhom koralov.

„Je to ako keby som dostala facku.“ povedala Táňa, keď vyšli z budovy.

Bolo pravé poludnie a slnko pražilo, zatiaľ čo v laboratóriách bol príjemný chládok.

„No vidíš to“ povedala jej Klára. „Aspoň vieš ako sa my tu vonku musíme trápiť.“

Zamierili smerom von z areálu.

„Ahoj Edo.“ pozdravili jednohlasne vrátnikovi sediacemu v búde pri hlavnom vstupe do areálu.

„Uhm.“ odpovedal Edo, keďže mal ústa plné hamburgeru, ktorý si práve sám ohrial v mikrovlnke, ktorú tam mal.

„Dobrá chuť.“ povedala Klára s úsmevom.

„Ďakujem.“ povedal Edo keď prehltol.

„Odkiaľ máte ten burger?“ „Z tých menších potravín, ktoré sú pri fontáne na námestí. Ak teraz idete na obed, vrelo odporúčam.“

„Vďaka za tip, ale asi pôjdeme do tej reštaurácie pri jazierku.“ odvetila Táňa.

Zo zooparku sa dostali v priebehu piatich minút do centra mestečka. Prešli okolo niekoľkých obchodov, kaviarní a ihriska. Za ihriskom bolo jazero, okolo ktorého viedol úzky chodník.

Obďaleč plávalo niekoľko kačiek a labutí. Dievčatá sa pustili po chodníku a o pár sto metrov sa dostali k malej záhradnej reštaurácii, ktorá vyzerala, ako väčší rodinný dom. V ohrade vedľa reštaurácie bolo vidno sliepky a v ďalšej ovce. Klára s Táňou vyšli po schodoch na terasu a sadli sa za jeden z malých drevených stolíkov.

„Zdá sa, že sme tu samé.“ utrúsila Klára.

Len čo si sadli pribehol k nim mladý čašník s jedálnymi lístkami.

„Nemáte to tu dnes veľmi rušné, však?“ opýtala sa Táňa.

„Ešte sú obsadené dva stoly vo vnútri.“ odvetil čašník. „Ale inak je tu naozaj kľud. Ponúknem vám niečo z denného menu slečny?“ Obe si veľmi rýchlo vybrali vegetariánske menu. Ako si pochutnávali na šaláte, pozorovali, ako sa zopár kačiek priblížilo priamo k malému mólu.

Z popod terasy vybehol malý pes. Bol to zlatý retriever, ktorý nemohol mať viac, ako tri mesiace. Pribehol na mólo a veselo vrtel chvostom. Kačky trochu zneisteli a radšej zmenili smer.

„Ako to pokračuje s plastami?“ zaujímala sa Klára.

„Výborne.“ povedala Táňa nadšene.

„V Atlantiku a v Indickom oceáne už prakticky žiadne nie sú. Z tých, ktoré boli ešte pred pár desaťročiami v Tichom tam ostalo už menej, ako päť percent. Z úradu to včera otcovi potvrdili a hneď mi volal.“

„To je super.“ tešila sa Klára.

Tánin otec pracoval pre organizáciu, ktorá sa okrem iného zaoberala zberom plastov zo svetového oceánu. Takmer celý život cestoval po oceánoch a dozeral na zber a následnú recykláciu odpadu. Táňa sa od malička pohybovala v prostredí lodí, výskumných morských stredísk a laboratórií. Otec bol takmer vždy na mori, pokiaľ v tom jemu a jeho spolupracovníkom nebránila nejaká búrka, ktoré sa vyskytovali dosť často. Kedysi takéto búrky bývali iba v tropických oblastiach. Dnes sú už okrem pólův takmer všade. Vždy potrebovali povolenie od hydrometeorologického ústavu aby mohli vôbec vyplávať. Búrky

boli síce časté, no predpovede zase presné. Táňa sa od malička tešila na letné prázdniny hlavne preto lebo mohla celé dva mesiace cestovať spolu s otcom a dávať do poriadku stav oceánov. Postupom času ju však čoraz viac začali zaujímať podmorské živočíchy a najmä koraly a spôsoby ich ochrany. To ju neskôr viedlo aj k štúdiu ekológie, v rámci ktorého robila teraz doktorát. Otec jej vždy vravieval: „Naša generácia musí dávať do poriadku spúšť, ktorú nám tu predchádzajúce generácie nechali. Ži tak, aby tvoje deti už nič nemuseli dávať do poriadku.“ Táňa vždy preblesla hlavou tieto slová, keď mala pod rukami v laboratóriu koraly. Klára síce študovala zoológiu, ale nikdy nemala veľa príležitostí pracovať s vodnou faunou. Namiesto toho sa skôr zamerala na ohrozené cicavce. Preto ju od začiatku veľmi fascinovala Tánina práca.

„Ak všetko dobre pôjde, na budúci rok by som mohla ísť na stáž na Veľkú Koralovú Bariéru.“ pochválila sa Táňa.

„To fakt?“ nechcela veriť Klára. „To by bolo skvelé.“

„Ak to vyjde,“ povedala Táňa, „tak najmä vďaka tomu, že som teraz tu. Len to zatiaľ prosím nikomu nehovor, kým to ešte nie je isté.“

„Jasné.“ ubezpečila ju Klára. „Držím ti palce. Určite ťa vyberú.“

Klára vedela, že o podobné stáže bol vždy obrovský záujem. Sama sa pred časom zúčastnila jednej na africkom safari.

„Díki. Inak, ukážeš mi makaky?“

Táňa sa tiež zaujímalala o zvieratá, ktoré v zooparku mali, hoci tie suchozemské jej nikdy tak neučarovali.

„Tak dobre“ povedala Klára. „Veď môžeme ísť, nie?“

Obe naraz vstali, zišli z terasy a pustili sa po chodníku okolo jazera späť do práce. O chvíľu vybehol von čašník a utekal za nimi.

„Dámy!“ kričal „Dámy!“ Prekvapene sa otočili. „Desať päťdesiat vás poprosím.“ povedal zadychčane, keď ich dobehol.

„Och prepáčte.“ plesla sa Klára po čele. „Úplne sme na to zabudli.“

„To je úplne v poriadku dámy.“ usmieval sa čašník. „Aj ja som raz včera takmer úplne zabudol.“

Obe vytiahli peňaženky a dali čašníkovi dokopy správnu kombináciu mincí.

„Ďakujem dámy.“ povedal čašník. „Prajem vám pekný deň.“

„Menší trapas.“ zachechtala sa Táňa, keď sa čašník vrátil dnu a ony pokračovali v ceste.

„To hej“ pousmiala sa Klára.

V.

Hlavná budova univerzity, v ktorej sídlila aj filozofická fakulta mala šesť poschodí a tiahla sa na začiatku vysokoškolského areálu popri rieke. Bola to presklená budova, ktorú z jednej strany lemovala čerešňová aleja a z druhej park ktorý využívali buď psičkári, alebo študenti v letných mesiacoch na učenie, alebo na športovanie, a ktorý oddeľoval budovu od rieky. Nad hlavným vchodom sa nachádzala veľká aula a od nej sa smerom dozadu tiahla široká chodba až na druhý koniec pôvodnej budovy. Po prednáške sme s Robom a Nikou zamierili po tejto chodbe a na konci zahli doprava. Ocitli sme sa na ďalšej širokej chodbe, ktorej časť bola prebudovaná na kaviareň. Kaviareň Bubu bola obľúbeným miestom, kde študenti trávili čas medzi prednáškami takže bolo zvyčajne takmer nemožné nájsť tam niečo voľné. Študenti posedávali okolo okrúhlych drevených pňov prerobených na stoly a na poťahoch pripomínajúcich umelý trávnik. Od jedného stola sa práve zberala skupinka študentov, ktorí zrejme začínali druhou hodinou a stihli si ešte odskočiť na kávu. Rýchlo sme ten stôl obsadili.

„Skvelá prednáška.“ nadchýnal sa Robo.

„A naozaj zaujímavá“ povedala Nika.

„Hovoril som vám, Lipták vie, o čom hovorí.“ povedal som im.

Po chvíli k nám pribehla Janka.

„Nebodaj si zase bola v knižnici.“ zaujímala sa Nika.

„To vieš, že hej.“ dychčala Janka. „Chcela som mať knihy na seminárku v tlačenej podobe.

Uvidíte, o chvíľu už nebudú. Nerada všetko čítam z obrazovky.“

„A čo si si vybrala?“ chcel som vedieť.

„Chcem robiť niečo o tých alternatívnych riešeniach. Teda o riešeniach, ktoré sa vtedy považovali za alternatívne.“ povedala Janka a položila na stôl niekoľko kníh. „Ešte som sa nerozhodla, o čom presne to bude.“

Zahľadel som sa na knižky a zbadal zopár od Boyla a minimálne jednu od Tellingera.

„A to je prvý deň semestra.“ utrúsila Nika. „Vy dvaja by ste sa k sebe naozaj hodili. Mali by ste o tom popremýšľať. Tomáš, ty už nemáš tú svoju seminárku náhodou aj napísanú?“ obrátila sa ku mne.

„Ja som skôr už hľadal veci na diplomovku.“ priznal som.

Nika sa len chytila za hlavu. „Ja sa s vami nebavím.“

„Ale určite budem spracovávať niečo o peniazoch a tom, ako vplývajú na ľudí; tak ako aj do diplomovky.“ pokračoval som. „Veď dnes vlastne musím ísť ešte za ním.“ spomenul som si.

„Vážne? To už si sa dohodol?“ čudovala sa Janka. Aj ona mala písať diplomovku u Liptáka.

„Hej.“ odvetil som. „Povedal, že niečo pre mňa bude mať.“

„Och. Ja som si vôbec nemyslela, že mu v tomto polroku budem vôbec písať.“ krútila hlavou

Janka. „To už je veľa aj na mňa. Prosím ťa, povedz mu neska, že už mám aj knihy.“ uškrnula sa. „Len mu nehovor, že iba na seminárku.“

Robo si náš rozhovor veľmi nevšimol a naťahujúc krk poškuľoval po výklade.

„Dnes majú sacherovu tortu ako tak pozerám.“ potešil sa. „Dáte si ju ku káve? Som dnes na rade.“

Všetci sme nadšene prikývli a Robo sa pretlačil dopredu k pultu.

„Ty inak nepíšeš prácu u Liptáka?“ spýtal som sa začudovane Niky.

„Nie. Chcela som, ale potom som našla dobrú tému u Komárovej. Skôr sa chcem orientovať